

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **Z. B.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 11, Praha 5, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 29. 4. 2013, č. j. 51 A 6/2013 - 7,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou u krajského soudu v Praze (dále „krajský soud“) se žalobce (dále „stěžovatel“) domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 1. 2013, č. j. 009359/2013/KUSK, sp. zn. SZ 171830/2012/KUSK REG/KE. Protože neuhradil soudní poplatek při podání žaloby, vyzval jej soud podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích k jeho dodatečnému zaplacení; výzva k zaplacení soudního poplatku byla stěžovateli doručena dne 12. 4. 2013, poslední den lhůty k zaplacení poplatku tak uplynul (v pondělí) dne 15. 4. 2013. Soud žalobce rovněž vyzval, aby k žalobě připojil stejnopis napadeného správního rozhodnutí. Protože stěžovatel soudní poplatek nezaplatil, a to ani do dne vydání usnesení soudu (tj. 29. 4. 2013), krajský soud postupoval podle ustanovení § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) a řízení zastavil.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že se neztotožňuje s tvrzením soudu, že mu byla výzva k úhradě soudního poplatku doručena dne 12. 4. 2013, neboť úložní doba

končila 12. 4. 2013, dle údajů pošty na obálce a následný den, tj. 15. 4. 2013 v pondělí mu byla zásilka pravděpodobně podstrčena pod dveře. Tvrdí, že z pracovních důvodů se s předmětným usnesením seznámil až dne 23. 4. 2013, uvádí, že vzhledem k pracovnímu vytížení reagoval tak, že požádal o prominutí soudního poplatku a do podatelny soudu dodal i požadovaný stejnopis napadeného rozhodnutí. Stěžovatel uvádí, že dnešním dnem (tj. v den podání kasační stížnosti (tj. 27. 5. 2013 – pozn. NSS) dodal do podatelny krajského soudu i zaplacený soudní poplatek 3000 Kč v kolkových známkách; protože se krajský soud dosud nezabýval jeho žádostí o prominutí poplatku, považuje usnesení krajského soudu za neopodstatněné. Rovněž namítá, že přestože již všechny podmínky pro projednání žaloby splnil, má za to, že lhůta 3 dny k zaplacení částky 3000 Kč je příliš krátká, a poškozuje ho jako občana zejm. v době finanční tísně v právu na spravedlivý proces, přitom odkazuje na ust. § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích.

Nejvyšší správní soud ověřil skutečnosti ztvrzené stěžovatelem v kasační stížnosti ze soudního spisu krajského soudu, přitom zjistil následující, pro posouzení věci rozhodné skutečnosti.

Krajský soud vyzval stěžovatele usnesením ze dne 27. 3. 2013, č. j. 51 A 6/2013 - 6, k úhradě soudního poplatku, přičemž stanovil lhůtu 3 dnů, současně byl stěžovatel poučen o tom, že nebude-li poplatek ve lhůtě uhrazen, bude řízení zastaveno, jakož i o tom, že soud řízení nezastaví, pokud v této lhůtě sdělí soudu okolnosti, pro které výzvě nemůže vyhovět. Usnesení bylo stěžovateli doručováno na jím uvedenou adresu dle údajů na doručence dne 2. 4. 2013, protože nebyl zastižen, byla zásilka uložena, následně byla vhozena do domovní schránky, fikce doručení nastala dne 12. 4. 2013.

Usnesení krajského soudu o zastavení řízení, které je nyní napadeno kasační stížností, bylo vydáno dne 29. 4. 2013, právní moci nabylo dne 14. 5. 2013 (dle údajů na doručence si stěžovatel písemnost doručovanou mu dne 3. 5. 2013, kdy opět nebyl zastižen, v úložní době nevyzvedl, fikce doručení nastala 14. 5. 2013)

Ze soudního spisu bylo dále zjištěno, že žádost ze dne 29. 4. 2013, kterou stěžovatel zmiňuje v kasační stížnosti, byla krajskému soudu doručena až dne 30. 4. 2013, tj. po vydání usnesení krajského soudu o zastavení řízení; stěžovatel v ní mimo jiné uvádí, že na podané žalobě trvá, vzhledem ke skutečnosti, že nejsou s manželkou schopni dát dohromady 6000 Kč (rovněž manželka stěžovatele podala samostatnou žalobu – pozn. NSS) z důvodu finanční tísně, neboť byli nuceni zaplatit neplánované vyšší poplatky za energie, navíc usnesením OS v Příbrami z března 2013 jim byl vyměřen poplatek na částku 5000 Kč, z toho důvodu nejsou schopni zaplatit soudní poplatek v příslušné hodnotě do 3 dnů, žádá proto, aby soud soudní poplatek prominul nebo snížil. Na tomto místě je třeba uvést, že stěžovatel uvedenou žádost v kasační stížnosti odůvodňuje naopak tím, že „vzhledem k mému pracovnímu vytížení, tak, jak konstatuji, jsem reagoval tak, že jsem požádal o prominutí soudního poplatku.“

Dne 27. 5. 2013 stěžovatel soudní poplatek ve výši 3 000 Kč zaplatil v kolkových známkách.

Kasační stížnost není důvodná.

pokračování

Nejvyšší správní soud a priori připomíná, že s ohledem na judikaturu zdejšího soudu lze podat kasační stížnost proti usnesení krajského soudu, jímž bylo řízení zastaveno, výlučně z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. V takové kasační stížnosti je stěžovatel povinen především vylicit důvody, pro něž se domnívá, že rozhodnutí soudu o zastavení řízení je nezákonné (viz rozsudek NSS ze dne 31. 5. 2004, č. j. 3 Azs 43/2003 - 48, všechna rozhodnutí NSS zde citovaná jsou dostupná na www.nssoud.cz). Nezákonnost rozhodnutí může spočívat též v chybném posouzení právní otázky, zda je důvod pro zastavení řízení dán (viz rozsudek NSS ze dne 6. 12. 2005, č. j. 6 As 4/2004 - 53). V intencích uvedeného přistoupil rovněž k posouzení věci Nejvyšší správní soud v projednávané věci.

Stěžovatel vytýká krajskému soudu pochybení v tom, že určil k zaplacení soudního poplatku krátkou lhůtu 3 dnů a nevzal na zřetel jeho žádost o prominutí, resp. snížení poplatku.

Podle ust. § 4 odst. 1 písm. a) zák. č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů vzniká poplatková povinnost současně s podáním žaloby.

Podle ust. § 9 odst. 7 cit. zákona usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku zruší soud, který usnesení vydal, je-li poplatek zaplacen ve věcech správního soudnictví dříve, než usnesení nabylo právní moci, a v ostatních věcech nejpozději do konce lhůty k odvolání proti tomuto usnesení. Nabude-li usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku právní moci, zaniká poplatková povinnost.

Zákon o soudních poplatcích v platném znění tedy sice jednoznačně spojuje povinnost zaplatit soudní poplatek s okamžikem podání návrhu k soudu, ale zároveň umožňuje předejít následkům jeho nezaplacení tím, že dává navrhovateli možnost zaplatit poplatek až na základě výzvy soudu ve lhůtě soudem stanovené podle ustanovení § 9 odst. 1 a 2 zákona o soudních poplatcích, případně zaplatit jej ještě předtím, než usnesení o zastavení řízení nabude právní moci (ustanovení § 9 odst. 7 téhož zákona). Soud rozhodující ve věcech správního soudnictví, který vydal usnesení o zastavení řízení, toto usnesení zruší, je-li soudní poplatek uhrazen dříve, než usnesení nabylo právní moci. Nabude-li však usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku právní moci, poplatková povinnost zaniká. Jak Nejvyšší správní soud konstatoval např. ve svém rozsudku č. j. 9 Afs 53/2008 - 37, ze dne 17. 7. 2008 *„Využití možnosti, kterou poskytuje navrhovateli „záchranné“ ustanovení zákona o soudních poplatcích, je tedy plně v dispozici účastníka řízení, který dal podnět k zahájení řízení podáním návrhu k soudu (v této souvislosti se hodí připomenout zásadu vigilanti iura scripta sunt aneb právo přeje bdělým uplatňovanou v kontinentálním evropském právu již od dob římských). Jestliže tedy zákon takovou možnost poskytuje, nelze postihovat stěžovatele za to, že jí využil.“*

Nejvyšší správní soud konstatuje, že zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku není samoúčelné. Účelem zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku není ani „filtrat“ návrhy a vytvářet překážky pro efektivní uplatnění práva na přístup soudu, nýbrž reagovat na situaci, kdy účastník ani přes jasně stanovenou a přiměřenou lhůtu soudní poplatek nezplatí. Jak Nejvyšší správní soud judikoval v usnesení ze dne

8. 9. 2005, č. j. Na 225/2005 - 110, byť ve vztahu k soudnímu poplatku za kasační stížnost, „požadavek zaplacení soudního poplatku jako jedna z podmínek řízení je nepochybně ústavně konformním procesněprávním institutem. Jeho smyslem a účelem je jednak to, aby účastník zaplacením soudního poplatku stvrdil, že svému podání přikládá určitý nezbytný stupeň vážnosti a důležitosti a že se nejedná o podání podávané „jen tak“, jednak to, aby stát příjmy ze soudních poplatků alespoň zčásti pokrýval náklady na financování výkonu veřejné moci, zejména pak náklady na činnost orgánů provádějících zpoplatněná řízení či úkony.“ Ústavní relevanci § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích zdůraznil též Ústavní soud, a to ve svém nálezu Pl. ÚS 2/07, ze dne 13. listopadu 2007, v němž uvedl, že nové znění § 9 odst. 7 věty první zákona o soudních poplatcích přináší „proti předchozímu, Ústavním soudem kritizovanému stavu, ve své podstatě změnu nejen formální, neboť nyní je možné poplatek zaplatit dodatečně do nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení a ve správním soudnictví toto usnesení nabývá právní moci doručením. To umožňuje zaplatit poplatek ze žaloby dodatečně, i když nejpozději týž den, kdy došlo k doručení usnesení. Oproti předcházející právní úpravě, kdy bylo možno poplatek ze správní žaloby dodatečně zaplatit jen ve lhůtě stanovené soudem ve výzvě, se nyní výzvou stanovená lhůta fakticky prodlužuje ještě o dobu, kterou bude správnímu soudu trvat vydání usnesení, resp. jeho doručení, což není dle přesvědčení Ústavního soudu doba zanedbatelná“ (bod 17 cit. nálezu, přístupné na <http://nalus.usoud.cz/>). Současná právní úprava tedy podle Ústavního soudu dostatečně garantuje právo na přístup k soudu.“

Nejvyšší správní soud konstatuje, že v projednávané věci krajský soud zákonem předepsaným povinností dostál, stěžovatel byl řádně vyzván, jakož i poučen o dalším možném postupu; krajský soud postupoval zcela v souladu s dikcí ust. § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích.

K otázce lhůty stanovené k zaplacení soudního poplatku se několikrát vyjádřil i Ústavní soud např. v usnesení Ústavního soudu sp. z. III 59/2000, ze dne 16. 3. 2000, v němž se konstatuje: „Jakkoli lhůta stanovená obecným soudem k zaplacení soudního poplatku je lhůtou pořádkovou, jde o lhůtu, s jejímž nedodržením spojuje zákon (§ 9 odst. 2 zákona ČNR č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích) procesní důsledky, na něž byla stěžovatelka také přiměřeným způsobem upozorněna, když jinak v zásadě platí, že poplatkovou povinnost je povinen účastník řízení před obecnými soudy splnit při podání návrhu (žaloby). Platební nekázeň účastníka řízení již sama o sobě je očividně nežádoucí, mimo jiné proto, že obecné soudy v jejich agendě zbytečně zatěžuje, a jestliže účastník řízení v této nekázni přes výzvu a upozornění na procesní důsledky s opomenutím výzvy spojené pokračuje, jde o jednání (opomenutí), za které musí nést procesní odpovědnost, zejména byla-li obecným soudem stanovená lhůta k vyzývanému plnění dostatečná..... Jakkoli se postup obecného soudu ve věci posuzované ústavní stížností může jevit jako přísný, jde o postup zcela odpovídající zákonu, a proto mu ani z hlediska ochrany ústavnosti (čl. 83 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky) nelze nic podstatného vytknout, neboť určení lhůty je věcí soudcovské pravomoci (§ 55 občanského soudního řádu) a její nedodržení pak věcí aplikace zákona, a proto také stěžovatelkou rozvedené výtky na adresu obecného soudu, stejně jako její tvrzení stran porušení ústavně zaručeného práva na soudní ochranu, jsou nepřipadné.“

Lze zcela jistě polemizovat o tom, zda lhůta k zaplacení soudního poplatku, popř. k podání žádosti o osvobození od soudního poplatku (§ 36 odst. 3 s. ř. s.) v délce 3 dnů byla lhůtou přiměřenou či nikoli. Smyslem stanovení soudcovské lhůty je vymezení času

pokračování

za účelem provedení určitého procesního úkonu účastníkem řízení. Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že povinnost zaplatit soudní poplatek vzniká již podáním žaloby, pokud se tak nestane, je povinností soudu účastníka řízení k zaplacení soudního poplatku vyzvat, přitom ho současně musí upozornit na procesní následky nezaplacení soudního poplatku ve stanovené lhůtě, čímž mu současně poskytuje možnost vyhnout se zastavení řízení tím, že v určené lhůtě zaplatí soudní poplatek, nebo podá návrh na osvobození. V projednávané věci stěžovatel v této lhůtě soudní poplatek nezaplatil ani nepožádal o osvobození.

Nejvyšší správní soud se dále musel zabývat otázkou, zda nedodržení lhůty v délce 3 dnů, která byla stěžovateli poskytnuta, měla v daném případě vliv na zákonnost rozhodnutí krajského soudu, přitom dospěl k závěru, že nikoliv.

Lhůta stanovená v usnesení, kterým se vyzývají účastníci k zaplacení soudního poplatku, je lhůtou soudcovskou, a soud k ní tedy ve prospěch účastníka nemusí přihlížet (srov. rozsudek NSS ze dne 31. července 2004, č. j. 1 As 27/2005 - 87); znamená to, že i když ve stanovené lhůtě není požadovaný úkon učiněn, nemusí to mít nutně právní následky účastníkovi avizované a zákonem předvídané – tj. zastavení řízení.

Jakkoli stěžovatel nesplnil lhůtu 3 dnů, která mu byla stanovena, krajský soud nezastavil řízení ihned poté, kdy lhůta marně uplynula (tj. 16. 4. 2013). Rozhodnutí o zastavení řízení bylo vydáno až dne 29. 4. 2013, stěžovateli nic nebránilo, aby, byť tak neučinil ve lhůtě stanovené, zaplatil soudní poplatek, resp. podal žádost o osvobození, ještě v dostatečně dlouhém časovém úseku. Nadto stěžovatel sám v kasační stížnosti uvádí, že se s usnesením, kterým byl vyzván k zaplacení soudního poplatku osobně seznámil dne 23. 4. 2013, stále měl ještě k dispozici 5 pracovních dnů, aby potřebný úkon učinil, to se však nestalo. Lze tak uzavřít, že jakkoli lze připustit, že lhůta tří dnů se může jevit jako příliš krátká, v projednávané věci to nemělo nepříznivé důsledky, které by stěžovatele poškodily a bránily mu v uplatnění práva na spravedlivý proces.

K další námitce stěžovatele Nejvyšší správní soud konstatuje, že ustanovení § 9 odst. 7 věty první zákona o soudních poplatcích nespojuje právní následky zde presumované s případem, kdy soudní poplatek není dodatečně zaplacen, ale naopak je podána žádost o jeho prominutí. Takovou žádost za stávající právní úpravy lze podat účinně pouze ve lhůtě stanovené soudem k zaplacení soudního poplatku, resp. ještě následně, a to do doby, než soud vydá usnesení o zastavení řízení (viz výše). Ze stávající zákonné úpravy vyplývá, že po vydání usnesení o zastavení soudního řízení pro nezaplacení soudního poplatku, nemá doručení návrhu na osvobození od soudního poplatku zásadně právní relevanci.

K postupu dle ust. § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích je příslušný pouze soud, který usnesení o zastavení řízení vydal, tj. Krajský soud v Praze; pouze vůči němu se může stěžovatel domáhat postupu dle výše citovaného ustanovení zákona o soudních poplatcích; do diskrece krajského soudu není oprávněn Nejvyšší správní soud v této fázi řízení zasahovat.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ust. § 60 odst. 1 ve spojení s ust. § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl ve věci úspěšný, nemá právo na náhradu nákladů

řízení; žalovaný, který měl ve věci úspěch žádné náklady nevynaložil, proto mu soud náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. října 2013

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu